

Seznam elektronických příloh – komentáře respondentů

Příloha C3. Komentáře některých respondentů k jejich postoji k výskytu velkých šelem v Beskydech.	1
Příloha E1. Komentáře některých respondentů k výběru záporné odpovědi na otázku „Patří rys, vlk a medvěd do zdejší beskydské přírody?“	5
Příloha F1. Komentáře některých respondentů u otázky „Je nutné rysy, vlky a medvědy regulovat lovem, aby se příliš nepřemnožili?“	7
Příloha G3. Komentáře některých respondentů u otázky „Způsobuje rys, vlk a medvěd mnoho škod na hospodářských zvířatech?“	10
Příloha K1. Komentáře některých respondentů u otázky „Je rys, vlk a medvěd plachá šelma, která se lidem většinou vyhýbá?“	13
Příloha L1. Komentáře některých respondentů k otázce, zda setkání člověka s šelmou v přírodě je velmi, trochu nebo není nebezpečné.	16
Příloha M1. Komentáře některých respondentů k otázce, zda kvůli výskytu šelem v té oblasti mají strach chodit do lesa, chodit lesem po setmění, pouštět děti samotné do lesa nebo strach z útoku na jejich hospodářská zvířata.	23
Příloha O1. Komentáře některých respondentů k otázce, které z nabízených možností představují největší nebezpečí pro velké šelmy, které žijí v Beskydech.	28
Příloha W1. Procentuální podíly jednotlivých odpovědí nebo kombinací odpovědí na otázku, jak by dotázaný reagoval v případě, že by se o nějakém člověku z okolí dověděl, že nelegálně zastřelil rysa, vlka nebo medvěda.	31
Příloha W2. Komentáře a podmínky k vybraným odpovědím na otázku, jaká by byla respondentova reakce na zprávu o člověku z jeho okolí, který nelegálně zastřelil rysa, vlka nebo medvěda.	32
Příloha Y1. Komentáře některých respondentů k otázce, jakými způsoby lze ochránit hospodářská zvířata před šelmami	40

Příloha AA2. Komentáře některých respondentů k otázce, zda si myslí, že náhrada škod způsobených šelmami na domácích zvířatech a majetku může z velké části vyřešit problém soužití chovatelů zvířat a šelem	43
Příloha BB3. Komentáře některých chovatelů k nabízeným možnostem, jak by podle nich měl být řešen problém škod způsobovaných šelmami.	48

Příloha C3. Komentáře některých respondentů k jejich postoji k výskytu velkých šelem v Beskydech (seřazeno dle vybraných možností a rozděleno pro místní a návštěvníky).

Komentáře k výběru možnosti „mám z toho radost“:

Místní (ke všem třem šelmám):

„Nerada bych je potkala, ale mám radost že ještě vůbec jsou, stěhují se ze Slovenska.“

„Mám z toho radost, ale jsem ráda že nechodí až k baráku.“

„Pomalu se vrací, tak to jsem rád - civilizace tu není zas tak hrozná.“

"Já jsem rád, že se tu vrací, to tu patří."

„Tím je to tím tady unikátní oproti Krkonošům a západu, ... až na ty potrhané ovce.“

„Je plachý celkem, to se dívím že tu vůbec je.“ (k rysovi)

Návštěvníci (ke všem třem šelmám):

"Čím víc, tím líp."

„Je dobře, že se vrací.“

„Mám radost, že se konečně vrací.“

„Určitě to sem patří.“

„Určitě mám radost, jen ať jsou tady!“

„Miluju přírodu, ničím mi nevadí.“

„Mám radost, že ještě žijou.“

„Mám radost, že se to sem vrátilo ty přirozené druhy.“

„Nemám ovce, tak mi to nevadí.“

„To je tu jejich, my jsme tu navíc.“

„Byli tu vždycky, dřív než my, tak co.“

„Zvířata patří do přírody kromě člověka.“

„I kdybych je potkal, tak mám radost.“

„Mám radost, protože ten výskyt tu dlouho nebyl, do té přírody to patří, dokud je nepotkám...“

„To tu patří do přírody,... pokud je nemáme na zahradě.“

„Obecně mám radost, že tu jsou, že přežili, ale když jdu po stezce tak ani ne.“

„Pokud nenapadají lidi, ať si žijou...“

„Jestli se jim tu daří, tak to tak asi má být; nechtěla bych je potkat, nejsem místní - kdo tu žije, to asi vidí jinak.“

„Je to hezké, že tu jsoupokud mě vlci nesežerou.“

„Ale nerad bych je potkal.“

„Možná moje děti ani nebudou vědět, co je rys...“

„Je sympatický.“ (u rysa)

„Je ušlechtlejší.“ (u rysa)

„Líbí se mi, jak žijou; když něco způsobí na hospodářských zvířatech, tak je to problém, ale jsou to normální zvířata a potřebují něco jíst.“ (k vlkovi)

„Pokud mě zrovna medvěd nechce zblízka ,oslovit‘.“

Komentáře k výběru odpovědi „nevadí mi“:

Místní (ke všem třem šelmám):

„Bylo to tu i dřív, musíme se s tím smířit, ale bojím se.“

„Nevadí mi, ale bojíme se.“

„Mám strach, ale nevadí mi.“

"Pokud nezaútočí na lidi a zvířata, tak mi nevadí. Tak, aby se člověk nemusel bát jít do práce.“

„Pokud to na mě nebude útočit.“

„Pokud se nic nestane, tak mi nevadí.“

„Radost ne, protože se stalo že napadli ovečky.“

„Zatím nám ovce nepotrhali.“

„Pokud mi to nedělá škodu.“

„Vadí to myslivcům že jim to srnčata zničí.“

„Stejně to člověk nepotká...“

„Ten je více méně na tu zvěř - dělá v hoře predátora.“ (u rysa)

„Je to určitě pěkné že se to tu vrací.“

„Zatím ne, ještě jsem je tu neviděl.“(k vlkovi)

„Rád bych ho viděl, pokud neublíží ovčím.“ (k vlkovi)

„Dokud bude plachý, tak nevadí; na Slovensku medvěd zabíjí jen Čechy.“ (k medvědovi)

„Kdybych ho tu potkala, tak bych z toho radost neměla.“ (k medvědovi)

Návštěvníci (ke všem třem šelmám):

"Nevadí mi, ale nechtěla bych je potkat."

„Zatím ne, kdybych je potkal nebo choval ovce, tak by mi vadilo.“

„Stejně je nepotkám...“

„Předpokládám, že je nepotkám.“

„To je jedno... jestli mě nezakousne rys nebo vlk...“

„Patří to sem.“

„Pokud je nemám na zádech...“

„Neviděl jsem je, nevadí mi, ať se to tu hemží...!“

„Bála bych se kdybych s nimi měla přijít do styku.“

„Když je nepotkám, tak mi nevadí.“ (u vlka a medvěda)

Návštěvníci k výskytu medvěda:

„Kdybych ho potkala, tak by mi to vadilo.“

„Na Slovensku jim medvěd vadí – přemnožení, chodí přes cestu k barákům.“

„Bojím se jich, kdybych je potkala, tak nevím, co dělat.“

„Z medvěda nemám radost jako z rysa a vlka, protože se bojím, nechtěl bych ho potkat.“

„Nevadí mi, když jsem ho ještě nepotkala.“

„Záleží na tom, co by tu dělal - když bude vybírat popelnice, nebylo by asi není ideální...“

„Když ho potkám, tak mi medvěd vadí.“

„Medvědů se spíš bojím, ale tady v Beskydech to zas tak problém není.“

Komentáře k výběru odpovědi „vadí mi, ale smírím se s tím“:

Místní (ke všem třem šelmám):

„Člověk se s tím musí smířit, to patří do přírody.“

„Sice jsem se s tím ještě nesetkal, ale spíš mi vadí.“

„Může napadnout člověka...“

„Co s tím nadělám...akorát to trhá všecko.“

„Vlk, to je darebák!“

„Vlka bych nerada potkala.“

„Medvěd, to už je větší potvora.“

„Z medvěda bych měla strach.“

„Bojím se ho, kdybych ho měla potkat v lese.“ (u medvěda)

„Tu nemá co dělat, tu zas nejsou tak obrovské hory.“ (u medvěda)

Návštěvníci (ke všem třem šelmám):

„Protože se bojím, nevím jak se bránit.“

„Kdyby oni nekousali, tak zvířátka jsou to hezké, ale ten strach mám, mi žádné zvíře nevadí, ale těchhle se bojím.“

„Toho nemám rád, ... nevím proč.“ (u vlka)

„Potkat bych ho nechtěla.“ (u medvěda)

„Nerada bych ho potkala.“ (u medvěda)

„Měla bych strach kdybych ho potkala.“ (u medvěda)

„Tu nejsou dost vysoké hory pro ně, ale zase mají svoje práva...“ (u medvěda)

Komentáře k výběru odpovědi „vadí mi, nesmírím se s tím“:

Místní ke všem třem šelmám:

„To dřív nebyvalo, bývali pytláci a nebylo nic takového.“

Návštěvníci:

„Potkám vlka a zahryze mě hned...“

„To má člověk strach jít do lesa, tu nejsou podmínky pro medvěda.“

„Pro nás hospodáře je to špatné - dělá škody na včelstvech, ovce napadá, no hrůza...!“ (u medvěda)

Komentáře k výběru odpovědi „je mi to jedno“:

Místní (ke všem třem šelmám):

„Pokud tu nepřijdou.“

„Ale nechtěla by se s nimi potkat.“

„Kdyby tu nebyli bylo by lepší.“

„Já je tu nepotkám a snad je nepotkám nikdy.“

„Když mě neohrožují, když je nemám v blízkosti.“

„Nepřijdu s nimi stejně do styku, ale vlka bych nechtěla potkat.“

Návštěvníci:

„O vlcích a rysech jsem zatím neslyšel, takže je mi to jedno.“

Příloha E1. Komentáře některých respondentů k výběru záporné odpovědi („spíše ne“ nebo „určitě ne“) na otázku „Patří rys, vlk a medvěd do zdejší beskydské přírody?“

K rysovi:

"Jsou nebezpeční, dělají škody, napadají, jsou krásní, ale mám strach."

"Není tu tolik zvěře aby se mohl žít."

"Spíš patří do slovenských hor – ty jsou vyšší – tam mají zdroj potravy."

"Myslím, že tu nikdy nebyl, nepřáli bychom si, aby tady byl."

K vlkovi:

"V Beskydech je malý prostor na ně."

"Jsou nebezpeční, dělají škody, napadají, jsou krásní, ale mám strach."

"Rys tu byl vždycky, ale vlk přišel nedávno."

"Nemusí tu být...."

"Je takový více divočejší, spíš do divočiny..."

"Je tu pro něj nízká poloha a hodně ovcí."

"Spíš ve výše položené oblasti bývá."

"Radši ne."

"Nemá tady budoucnost."

"Do jiných míst spíš, to tu nemá být."

"Myslím že tu nebyl, nepřáli bychom si, aby tady byl."

"Tady ty podmínky mu nevyhovují, tady to není pro něho."

K medvědovi:

"Je to moc velké zvíře a tady moc lidí."

"Jsou nebezpeční, dělají škody, napadají, jsou krásní, ale mám strach."

"Tipoval bych ho spíš do Tater."

"Hory jsou tu takové menší, on jen prochází."

"Spíš do vyšších nadmořských výšek, Beskydy na ně nejsou dost vysoké."

"Je to pro něj jen okrajové teritorium, tak na léto, základ má na Slovensku."

"Spíš mi pasuje na Slovensko."

"Nejsem si vědomý, jestli tu kdysi byli."

"Patří do přírody, ale myslím že ne tady."

"Spíš do slovenských hor - ty jsou vyšší – tam mají zdroj potravy."

"Kvůli lidem a zvířatům – obavy o bezpečnost."

"Ten by měl být spíš v Tatrách."

"Chodíme tu sami - máme z něho strach."

"Patří do jiných míst spíš, to tu nemá být."

"Myslím že tu nebyl, nepřáli bychom si, aby tady byl; on přejde, na Slovensku se s ním potkávají..."

"Tady ty podmínky mu nevyhovují, tady to není pro něho."

Příloha F1. Komentáře některých respondentů u otázky „Je nutné rysy, vlky a medvědy regulovat lovem, aby se příliš nepřemnožili?“

Ke kladným odpovědím („určitě ano“ a „spíše ano“):

„Regulovat odchytom a pouštět jinam, neříkám zrovna střílet.“

„Přemnožení hrozí u některých druhů, pokud se naruší rovnováha. Jen v případě, že bude nerovnováha - pokud budeme rysa nějak nepatřičně podporovat, bude hrozit přemnožení.“

„Jak jsou přemnožení, tak dělají škody.“

„Rysy postřílat, nechat jednu paru, vlky vystřílat do jednoho.“

„Jak se to přemnoží, tlačí se to sem a člověk se bojí někam jít. Medvědi a vlci - to tu nikdy nebylo! To se sem stěhuje ze Slovenska, protože to tam nemá místo.“

„Ten rys se nesmí přemnožit, pak by byl škodlivý, je potřeba určit, kolik jich tu může být a pokud jich bude víc, tak regulovat. Třeba podle plochy - např. na 200 000 ha může být např. 20 rysů. Když je zvěř přemnožená, dochází k nepřírodnému potravnímu řetězci kdy třeba rys vlez do dvorku a zadává slepici.“

„V momentě, kdy se cokoli přemnoží, tak určitě je potřeba regulovat.“

„Aby toho nebylo moc, jsme příliš malé území hodně zabydlené. Když jsou někde rozlehlé planiny, tak tam můžou šelmy být.“

„Tady u nás ne, ale když jsou přemnožení, tam kde je to potřeba, kde škodí, tak tam určitě ano.“

„Příroda by se měla regulovat v určitém smyslu.“

„Není dobrý, když je jich moc...“

„U vlka to je nutné, ti když je jich hodně, tak napadají ovce - to je třeba likvidovat.“

„Vlk, to je špatné zvíře...“

„Medvěda spíše ano, ale je ho tu taky málo jako rysů a vlků. Je to velká šelma, kdyby se tu procházel, tak by to nebylo příjemné.“

„Medvěd - to tu nepatří.“

„Zatím ne, ale kdyby se přemnožili, tak možná ano.“

„Medvědy v Beskydech spíše ano, tady s nimi nepřicházíme do styku, ale obecně si myslím, že určitě ano.“

„Medvěd je spíš samotář, spíš jedince určité regulovat, na Slovensku je musí regulovat okolo hotelů.“

K záporným odpovědím („spíše ne“ a „určitě ne“):

„Medvěd tady nemá tolik potravy, aby se přemnožil. Obecně bych ale u medvěda řekla, že spíše ano.“

„Je jich tu tak málo, že spíše ne. Kdyby se přemnožili, tak určitě ano.“

„Není to zas tak přemnožené, aby se to muselo regulovat.“

„Všechno, co škodí, regulovat i sousedy!“

„Tady přemnožení nejsou.“

„Nevysazovat a nezasahovat.“

„Rysi se regulují sami.“

„To jsou chráněná zvířata.“

„Kdyby se přemnožili, tak je potřeba; všechno, když se přemnoží, tak to není dobré.“

„Ted' momentálně určitě ne.“

„Rysa ne, protože je chráněný.“

„Rysa ne, je sice otázka, jak by to dopadlo...?“

„Vždyť jejich tu pět a půl.“

„Je jich tu tak málo, že určitě ne, ale obecně bych dala spíše ano.“

„To se zreguluje samo.“

„Rysů zas tak moc není, ale pokud by jich zase bylo hodně...“

„Až se to přemnožení stane, tak se to bude řešit. Nějací blbci zatouží po kůži a bude to...Nám tady strhne rys 10 ks srnčího - to může některé myslivce naštvat...“

„Není to zas tak přemnožené, aby se to muselo regulovat.“

„Ted' v současné době ne; kdyby se přemnožili tak určitě ano u všech tří.“

„Ti jsou takoví dravější, ale zas tolik se nepřemnoží.“

„Vlků je v Beskydech tak akorát, takže určitě ne, jinde bych dal spíše ano.“

„Vlci jsou taky chránění, ty 2 rodinky co tu jsou...“

„V této oblasti ne.“

„Ale u vlků je to někdy třeba.“

„Záleží na stavech - za 10 let to může být jinak.“

„U medvěda v Beskydech určitě ne, jinde než v Beskydech bych řekla spíše ano.“

„Vždycky když se něco reguluje, tak to pak dopadne tak, že už to není.“

„Vlků a medvědů tu moc není, na Slovensku se střílí jen ti u kontejnerů...“

„S medvědy to u nás ještě není tak vyhrocené.“

„S medvědy tady není ten problém, obecně bych dala spíše ano - když je jich na malém území hodně, nastává problém.“

„V Beskydech určitě ne, ale na Slovensku, kde jich je moc, že se nebojí do popelnic bych dal spíše ano.“

„Ten jeden medvěd, co tu je, uteče zpět na Slovensko. Slováci začali regulovat, protože medvědi byli tak drzí, že chodili k chatám...“

„Je tu tolik lidí, že se stejně nepřemnoží.“

„U nás je medvědů tak málo, že není důvod. Pokud neleze k baráku, tak je to normální. Kde je medvědů hodně, tak už ale je potřeba regulovat, pokud je medvěd vůči lidem imunní – dobývá se do baráku a ohrožuje zvířectvo, tak co s ním?“

„Medvědy tady ne, tady jen přechází, není tu trvale. Na Slovensku je nutné vlky a medvědy regulovat určitě - myslivci tam odhadují 2000 až 2500 ks medvědů. Ti tam chodí do kontejnerů, více napadají lidi...“

„Spíše ne, leda nějakého agresivního medvěda možná. Jak řádl ten méďa - to byl děs, člověk, aby se bál jít do lesa, ale to byl jiný případ...“

„Teď v současné době určitě ne. Kdyby se přemnožili, tak určitě ano u všech tří.“

„Medvědy spíše ne - tady jsou 1-2 kusy. Ale když napadají, když je jich moc, tak určitě ano.“

„Až to bude s medvědy jak na Slovensku, tak se to bude řešit.“

„Regulovat medvědy - to je těžko říct, když jich zas není tak hodně.“

„Podle toho, jestli je těch medvědů někde hodně, tak je potřeba je rozhodit.“

„Medvědi tady nejsou, proto určitě ne, jinde určitě ano, aby se nepřemnožili.“

„Medvěd tu není přemnožený, to tu nehrozí, neohrožoval člověka.“

K odpovědi „nevím“:

„Nevím kolik jich je, asi se regulují sami, zatím to není třeba, ale co bude za několik let? Jakého má medvěd přirozeného nepřítele?“

„Myslivci říkají, že je potřeba rysa regulovat...“

„Já tomu nerozumím, nejsem myslivec.“

„Střílel bych vlky leda v sebeobraně.“

„U medvěda jde o chování – když vybírá popelnice, je potřeba regulovat. Šelmy se můžou přemnožit, třeba když se dostane do obory – má spoustu masa bez námahy...“

„Medvědi se sami to... regulují. Jak je jich moc tak táhnou na Slovenska.“

Příloha G3. Komentáře některých respondentů u otázky „Způsobuje rys, vlk a medvěd mnoho škod na hospodářských zvířatech?“

K rysovi:

- „Rysů tu není tolik, aby něco způsobovali, v současné době ne.“
- „Rys je plachý, nevím, jestli jde i na ovečky, ale když je hladný, tak proč ne.“
- „Jak se rys dostane mezi ovce, tak je konec.“
- „Rys, ten jde jen na malé ovce, na velké kusy si nedovolí, záleží jak je hladový.“
- „To jsem neslyšel že by rys něco udělal.“
- „Rys je plachý, nechodí na domácí zvířata.“
- „Rys tady zatím nebyl, jen tam někde v Jablůnce, ale to nebylo jisté.“
- „Rys se tak nepřiblíží k obydlím.“
- „Ještě jsem neslyšela, že by něco způsobil.“
- „Škubá ty ovce...“
- „Tady už žádná hospodářská zvířata nejsou.“
- „Neslyšela jsem o něm nic takového.“
- „U mě ještě ničemu neublížili.“
- „Není zas tak velký.“
- „Rys jen když nemá co žrát, pokud se přemnoží, tak určitě ano.“

K vlkovi:

- „Vlk tady dává ty ovce, jak to bývá někdy v tisku.“
- „Vlk v případě, že se nebude regulovat a přemnoží se, tak k tomu určitě dojde.“
- „O vlčích jsem tu neslyšel nic, ale tam v těch jiných částech Beskyd je to častější.“
- „Vlk chodí k obydlím a trhá ovce.“
- „Bylo tady před nedávnem podezření, že vlk roztrhal ovce.“
- „Jednu chvíli tady byly problémy s nějakou smečkou na Gruni.“
- „Vlk jak kdy, ve velkém množství to nebývá, ale mohl by něco způsobil.“
- „Je to sporné, jestli to dělá vlk nebo pes.“
- „Vlk třeba když je ve smečce, tak dělá škody.“
- „Vlk pokud nemá co lovit, jde po ovcích tady.“
- „Záleží, kolik tu vlků je, jestli velké smečky nebo jen dva...“
- „Vlci tady potrhali ovce.“
- „Vlk jen v případě, že se přemnoží, jinak loví jen pro vlastní potřebu.“
- „Pokud je vlk hladový, tak dělá škody.“

„Sem tam něco chytne.“
 „Jak napadne ty stáda ovčí, tak to bývá škoda.“
 „V novinách o tom často bývá...“
 „Vlk tady určitě ne.“
 „Vlci když jsou ve smečce tak dělají mnoho škod.“
 „To jsem moc neslyšela, že by něco bylo.“
 „Na ten objem ovčí, co se tu chová, to nestojí za řeč.“
 „To, co tu bylo s ovce, to nikdo ani nepotvrdil, že to byl vlk.“
 „Trhá ovce, zvířata, všechno, tady hodně na Karlovicích.“
 „Vlk dělá škodu lidem...“
 „Jak má hlad, tak si sežere ovce, tak co no...!?“
 „To, že zadává 3–4 ovce, nic není, беру to regionálně.“
 „Sem tam, když má hlad, tak spíše ano.“
 „Jsou to plachá zvířata všechno, když nemusí tak ne.“
 „Rys ani ne, ale u toho vlka, to už je polemické, takový hladový vlk...“

K medvědovi:

„Medvěd dělá škody, když se přemnoží nebo když se neuloží ke spánku.“
 „Vykládá se, že tu medvědi sežrali ovce.“
 „Asi to není nic pravidelného, že by tu medvědi trhali ovce, zas jich tu tolik není.“
 „Medvěd, jak se dostane k ovčím, tak je roztrhá.“
 „O vlčích jsem moc neslyšela, ale medvědi tady rozsápali hodně ovčí.“
 „Vykládá se, že tu medvědi sežrali ovce, ale to je tak 1krát za 4 roky, na Karlovicku něco bylo jsem slyšel.“
 „Medvěd spíše nedělá, pokud se neochočí a nezačne chodit k barákům.“
 „Medvěd a vlk když nemá dostatek přirozené potravy v lesích, tak půjde na hospodářská zvířata.“
 „Medvěd udělá škody jen něco málo.“
 „Teď je tu klid, ale kdysi tu medvěd likvidoval ovce.“
 „Nepřibližuje se, je plachý.“
 „Neslyšela jsem, že by tady něco udělal.“
 „Jestli jsou tu tři, tak spíše nedělá.“
 „Ten, co ztratil plachost spíše ano.“
 „Ti tady rozsápali hodně ovčí.“
 „Je v tom ještě nebezpečnější než vlk.“

„Sem tam se nějaké škody objeví, tak jednou za 5 let.“

„Ten, když se rozjede, tak to stojí za to!“

„To, že tu jednou za 10 let zabije 3 ovce, není žádná škoda.“

„Ničí hlavně včely.“

„Je jich tu tak málo, že asi není šance, že by způsobovali něco víc.“

„Jde jen na včely, zvířatům nebo králíkům neudělá nic.“

„Medvěd míň než rys a vlk, jsou to výjimky, ale tak to prostě je. Těch medvědů tu moc není, kdyby mi roztrhal ovečky tak asi mluvím jinak.“

„Určitě se pustí do těch zvířat.“

„Vybere tak 1 včelín nebo strhne 1 ovci, to je tak vše.“

„Ten se snad živí medem ne?“

„Tak nízko se asi nedostane, tak asi spíš nedělá.“

„Spíše ne, prozatím se mi nic se zvířaty nestalo.“

„Pokud nevymlátí úly, tak spíše ne.“

„Chodí spíš do kontejnerů.“

„Ten si spíše než rys a vlk troufne do ohrady.“

Příloha K1. Komentáře některých respondentů u otázky „Je rys, vlk a medvěd plachá šelma, která se lidem většinou vyhýbá?“

K odpovědi „určitě ano“:

„Pokud je člověk nepřekvapí.“

„Pokud by ovšem neměli nějakou nemoc.“

„Většinou utečou.“

„Je to ale ovlivněné člověkem.“

„Oni ví, co jsme za prevíti.“

„Ještě jsme je nepotkali.“

„Ale musím v lese řvát, abych je (medvědy) vyplašil.“

„Chodíme tu do lesů a nikdo s ním nemá problémy.“ (u medvěda)

„Pokud se medvěd setká s mnoha lidmi, tak už není tak plachý.“

„Když není ten medvěd zkažený...“

„Asi jen v mimořádné situaci by bylo jinak.“ (u medvěda)

„Pokud je medvěd zdravý.“

„Když je vlk sám, tak je plachý.“

„Pokud je vlk sám, tak ano.“

„Rys je jak kočka, když je nažraný, tak je určitě plachý.“

„Rysa je těžko uvidět.“

„Myslím, že rysi nevyhledávají lidi.“

„Rysa potkat, to je fakt velká klika.“

„Pokud ten rys nemá vzteklinu.“

„Rys, ten je plachý, hned utíká.“

„Rys by měl být plachý....“

„Rys loví v noci, a to už tam v lese nemáme co dělat.“

„Rysa vidět, to je kumšt.“

„I na Šumavě mají ochránci problém rysa vidět.“

K odpovědi „spíše ano“:

„Kdyby člověk medvěda vyplašil, tak ho může napadnout.“

„Vlk když je hladový a když je smečka, tak se lidem nevyhýbá.“

„Vlk nejde po lidech, uteče.“

„Medvědi sice plaší, ale jdou i do popelnic.“

„Medvěd je sviňa, je mlsný.“

„Medvěd leze do kontejnerů...“
„Když jsme medvěda viděli my, tak moc plachý nebyl.“
„Medvěd spíše ano, když jsme si ho tak rozmazlili, že leze do lidských obydlí.“
„Vlezou někam, jen když jsou zahnaní.“
„To by musel být medvěd hladový a musel bych ho vyplašit nebo s mladými.“
„Každé zvíře ví, že se má člověku vyhýbat.“
„Já jsem rýsa ještě neviděl.“
„Normální medvěd plachý je.“
„Jak který medvěd.“
„Když vlk někdy přijde na ty ovce, tak se asi moc nebojí.“
„Oni se pokud možno vyhnou člověku.“
„U medvěda záleží na situaci, jestli ho vyrušíte.“
„Pokud medvěd nemá důvod, třeba že jim vlezete do nory... ale můžou se vyskytnout i deviantní jedinci.“
„Protože jsem rýsa ještě neviděl.“
„Ale zase když má medvěd hlad, tak je dotěrný.“
„Pokud ten rys není vzteklý.“
„Pokud nemá medvěd mladé nebo není něco v nepořádku.“
„Medvěd, ten je potvora.“
„Pakliže vlk nemá hlad.“
„Nesmí medvěd přijít ke kontejnerům dolů a někoho zardousit - to by se mi nelíbilo.“
„Medvěd je takový oprsklejší.“
„Pokud může, tak se medvěd vyhne.“
„Záleží na tom, jak je vlk vyhladovělý.“
„Nesmíme medvědovi přijít do cesty.“
„Vlk ve smečce není plachý.“
„Pokud není medvěd zraněný nebo vyprovokovaný.“
„To bych se zbláznila kdybych potkala medvěda, ale možná uteče. Ale když má hlad, tak dojde až ke stavení.“

K odpovědi „spíše ne“:

„Když má medvěd hlad, tak i přijde blízko k lidem.“
„Medvěd může někoho napadnout.“
„Vlk napadne i člověka.“

„Medvěd jde do popelnice pro jídlo.“

„Medvěd se vyhne, ale jak přijde do střetu, tak je nebezpečný, medvěd neuteče - myslí že je pánem lesa, věnuje se medu a je mu jedno, že jde někdo okolo, jen když slyší kravál, tak uteče.“

„Pokud není medvěd rozdrážděný nebo na něj nenarazím na hříbech - to bych dřív utekl já.“

K odpovědi „určitě ne“:

„Určitě napadne člověka.“ (u vlka)

„Vlk je jak pes – zaútočí.“

„Když je rys hladný, tak napadne, on je potvora.“

„Je nebezpečný, ten i zaútočí.“

K odpovědi „nevím“:

„Medvěd když má hlad, tak není plachý.“

„Medvěd je plachý, pokud nemá mládě.“

„Medvěd někdy je a někdy není plachý.“

„Medvěd má nevyzpytatelné chování, někdy obezřetný a někdy nevyzpytatelně agresivní.“

„Medvěd tam kdesi někoho napadl.“

Příloha L1. Komentáře některých respondentů k otázce, zda setkání člověka s šelmou v přírodě je velmi, trochu nebo není nebezpečné.

1. Místní obyvatelé

K odpovědi „velmi nebezpečné“:

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Nikdo neví, jak ta šelma zareaguje, proč tak zareaguje...“

„Zakousnou se mi do krku...“

„Jsou plaší, ale když je potkám a mají hlad, tak i velmi nebezpečné.“

„Setkání na blízko je velmi, nechtěla bych se potkat ani s jedním, i když je to plaché; ale když by se lekl, tak by zaútočil, medvěd by určitě zaútočil.“

U rysa:

„Ten je spíš na stromě, může mi skočit za krk.“

„Je to šelma, záleží na jakou vzdálenost, každé zvíře zaútočí.“

„Před tím neutečete.“

U vlka:

„Kdyby to byla smečka.“

„Vlk zaútočí, když má hlad, je jak divoký pes - nezná hranice, napadají všechno!“

U medvěda:

„Když je potkám, tak už je nějaký problém, protože normálně je nemůžu potkat. Nebo když mají mláďata.“

„Medvěd, ten mi nahání hrůzu!“

„Záleží, jak který medvěd.“

„Medvěd - ten zaútočí!“

„Medvěd - tomu se tak lehko neubrání člověk.“

„Když děláte rozruch, tak medvěd uteče; záleží na tom, jestli narazíte na medvědice s mladými...“

K odpovědi „trochu nebezpečné“:

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Pokud má možnost tak uteče.“

„Záleží, jak se člověk k tomu chová.“

„Záleží to taky na důvodech – jestli je poraněný nebo s mlád'aty – všichni velmi nebezpeční, záleží na spoustě věcí – hlad, leknutí, mlád'ata.“

„Většinou utečou, ale někdy mohou být nebezpeční.“

U rýsa:

„Kdyby byl rys třeba zraněný.“

„Možná kdyby se cítil v ohrožení nebo měl mladé...“

„Oni jsou spíš plaší.“

„Pokud nemá samice mlád'ata v blízkosti.“

„Je to ovlivněné tím, jestli je hladný, jinak je bázlivý.“

„Většinou uteče, ale někdy mohou být nebezpeční.“

U vlka:

„Nechtěl bych se s ním setkat.“

„Vlk je trochu nebezpečný, když je jich víc pohromadě.“

„Trochu nebezpečný - může být nakažený.“

„Záleží v jaké situaci - jestli smečka tak je to trochu nebezpečné.“

„U vlka záleží, jestli je sám nebo ve smečce.“

„Vlk taky by mohl roztrhat.“

„Záleží, jakou smečku potkáte. Jestli jednoho vlka, bude plachý, nebo 7 kusů. Podle toho, jak by byli hladní, může i nemusí být nebezpečné.“

U medvěda:

„Když půjdu potichu a neuslyší mě...“

„Záleží na situaci –medvědice s mlád'aty, nemocný či rozzuřený medvěd, to by mohlo být velmi nebezpečné.“

„Medvěd, když má mlád'ata, tak trochu; většinou všichni utíkají, tady je to plaché, ne jak na Slovensku, kde je to přemnožené a chodí k chatám...“

„V případě že má medvěd mlád'ata, jinak taky uteče.“

„Když je hluk, tak uteče.“

„Medvěd byl na Karlovicích, tenkrát hlásili, že si máme lehnout na zem, když ho potkáme.“

„Pokud mu nezkříží cestu nebo kdyby byl vyprovokovaný. Dřevorubce na Kněhyni medvědi proháněli, tak jsem dostal strach.“

„V případě medvěda s mládětem.“

„U medvěda je to trochu nebezpečné v případě medvědice s mladýma, s normálním medvědem není nebezpečné - to bych mu fakt musel stoupnout na tlapu, aby se naštvál.“

„Když je člověk nevyprovokuje..., záleží jak se člověk chová.“

„Možná, kdyby se cítil v ohrožení nebo měl mladé.“

K odpovědi „není nebezpečné“:

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Když jim dá člověk pokoj, tak není nebezpečné, to si musí uvědomit každý.“

U rysa:

„Vždy uteče.“

„Je tak plachý, že to skoro není nebezpečný.“

„To jsou jen výjimečné setkání.“

„On se schová, pokud ho člověk nenapadne.“

U vlka:

„Je to výjimečné, že by někoho napadl.“

„On bude mít větší strach ze mě, než já z něho.“

„Pokud není ve smečce a hladový - to je pak velmi nebezpečné.“

„Určitě uteče.“

„On se schová, pokud ho člověk nenapadne.“

U medvěda:

„Pokud se člověk chová v klidu, tak není nebezpečné.“

„Pokud není vyprovokovaný.“

2. Návštěvníci

K odpovědi „velmi nebezpečné“:

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Když neutěče - když ho potkám, tak něco není v pořádku a proto myslím že je to velmi nebezpečné.“

„Nechci potkat žádného, kdybych ho potkala tak mě sežere.“

„Nenapadne člověka, pokud bude mít kam utéct ,ale když ho zaženou do kouta a nebude mít kam utéct, tak určitě napadne, hlavně když má mladé. Myslím že člověka nenapadnou pokud neokusí lidské maso.“

„Na obrázku jsou hezcí, ale kdybych se s nimi potkala, tak bych se velmi bála.“

„Myslím, že se zdravým jedincem se nepotkám - spíš s nemocným, a pro toho kdo neví co dělat tak je to velmi nebezpečné.“

U vlka:

„Pokud mají hlad, tak je to dost nebezpečné, slyšela jsem hrůzy... ale jinak jsou plaší.“

„To je jak se psem a těch se bojím.“

„Vlk samotář si tak netroufne, spíš smečka, pak jsou silnější, museli by mít důvod - třeba hlad.“

„Ona vlčice radši mláďata uklidí, nejde do střetu.“

„V žádném případě bych se s ním nechtěl v lese potkat.“

U medvěda:

„Když bude zvyklý na lidi, medvědice s medvíd'aty...“

„Pokud mají hlad tak je to dost nebezpečné, slyšela jsem hrůzy... ale jinak jsou plaší.“

„Ten už je větší...“

„Na blízko je to nebezpečné, ale spíš se s nimi nepotkám.“

„Záleží na okolnostech.“

„Pokud se člověk ocitne na cestě mezi medvědicí a mládětem, tak i když už budete pryč tak medvědice půjde po vás nekompromisně, protože cítí ohrožené medvídě; stačí jedno máchnutí tlapou když je to dospělý medvěd...“

„Nesmí mu člověk zkrřížit cestu.“

„Záleží na tolika okolnostech - kdy, jak , kde potkám - v Tatrách jsme třeba potkali...“

„Když ho potkáte, tak je nebezpečný.“

„Záleží v jaké situaci – když bude mít mladé, bude agresivní.“

„V žádném případě bych se s ním nechtěl v lese potkat.“

K odpovědi „trochu nebezpečné“

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Záleží na situaci, jsou nevyzpytatelné.“

„Oni se radši stáhnou, ale za určitých okolností to může být nebezpečné.“

U rysa:

„Kdyby měli mladé, tak je to víc nebezpečné.“

„Kdybych ho potkala, tak bych se asi zlekla.“

„Záleží, jestli se mi vyhne.“

„Proti člověku je to malá kočka, ale když bude zahrán do úzkých, když jsou mlád'ata malá.“

„Když se už člověk setká...“

„Myslím že by utekl.“

U vlka:

„Pokud mají mlád'ata, tak je to nebezpečné.“

„Vlčice s mlád'aty nebo vyhladovělá smečka by mohla být nebezpečná.“

„Kdyby měli mladé, tak je to víc nebezpečné.“

„Záleží na okolnostech, když už ho potkáte....“

„Hlavně, když jich bude více pohromadě.“

„Když je to smečka.“

„Když má hlad tak by šel asi i na člověka.“

U medvěda:

„Pokud má medvěd tak je velmi nebezpečný.“

„Když má mlád'ata, tak trochu.“

„Kdyby měli mladé, tak je to víc nebezpečné.“

„Záleží na situaci, když je to tvář v tvář, tak trochu nebezpečné.“

„Záleží, jaký ty zvířata mají hlad.“

„Spíš v Tatrách jsou nebezpeční.“

„Uteče, ale může se stát případ na jaře, nějaké agresivní výjimky...“

„Musíte dělat kravál, aby utekli.“

„Nechtěl bych se s ním potkat.“

„Jen pokud je naštvaný, ale u nás na něho natrefíte zřídka. Pokud nemá hlad nebo mladé nebo není rozzuřený, to by byl hodně nebezpečný. Na Slovensku byly případy napadení...“

„Doufejme, že je dost plachý. Když už ho potkáte, tak je to hodně nebezpečné, člověk přemýšlí tak, že je to plaché zvíře, že se radši člověku vyhne.“

„Přímý kontakt určitě nebezpečný, ten ale asi nehrozí...“

„Záleží na situaci – když může, tak se vyhne, v podstatě není nebezpečný. Pokud ho člověk nešikovně překvapí tak může být, nebo pokud se zrovna přehrabuje v kontejneru a člověk přijde vysypat smetí...“

„Nesmí být překvapený, musí slyšet člověka zavčas.“

K odpovědi „není nebezpečné“:

Obecně pro všechny šelmy dohromady:

„Oni jsou plaší – utečou pokud je nerozdráždím.“

„Na dálku není nebezpečné, uteče pryč, záleží na situaci a kontextu, když medvěda překvapím tak by i mohl být nebezpečný.“

„Když se vyhneme, neprovokujeme je.“

„Pokud se nejedná o vzteklinu.“

U rýsa:

„Pokud mají mláďata, tak je to nebezpečné.“

„Myslím, že pláchnou.“

„Myslím, že je tak plachý, že není nebezpečný.“

„Je fakt plachý.“

„Když mu nic neudělám...“

„Toho nepotkáte.“

„Rys spíš uteče.“

„Rys v žádném případě, ten se lidem vyhýbá.“

„Ten je poměrně malý.“

U vlka:

„Pokud to není smečka v krutou zimu – to by pak bylo velmi nebezpečné.“

„Myslím že pláchnou.“

„Vlk člověka nenapadne.“

„Vlk by taky utekl, ale bál bych se ho.“

„Spíš uteče.“

„Obvykle na lidi neútočí.“

U medvěda:

„Jen při vyrušení by mohl něco udělat, jen reaguje na nastalou situaci, kterou způsobíme my sami.“

„Pokud nemá dorostence s sebou a nechceš je vzít do báglu sebou, spíše zmizí.“

K odpovědi „nevím“:

„Záleží, jak se k němu bude člověk chovat, nechtěla bych ho potkat, když má mladé je to nebezpečné.“ (k medvědovi)

Příloha M1. Komentáře některých respondentů k otázce, zda kvůli výskytu šelem v té oblasti mají strach chodit do lesa, chodit lesem po setmění, pouštět děti samotné do lesa nebo strach z útoku na jejich hospodářská zvířata.

1. Místní

Strach chodit do lesa:

„Zatím tu nic nebylo, jinak bych měl strach. V současné situaci strach nemáme; pokud se šelmy přemnoží, tak začínají problémy.“

„Bála bych se, kdyby tu šelmy byly přímo tady jak bydlím.“

„Tady se to nevyskytuje, jen ten 1 medvěd z Hrozenkova.“

„Bál bych se jít do lesa, kdyby tu byl medvěd a věděl bych o něm.“

„Nebál bych se rysa ani vlka – to se tady nevyskytuje.“

"Nikdy jsem to tu neviděl, kdyby se přímo tady vyskytoval, tak bych se trochu bál jít v noci."

„Záleží, co bych slyšela. Jakmile se rozvíří zprávy, co se kde stalo... v době, kdy tu byly útoky šelem nebo puma – to jsem měla skutečně obavy. Neuvažuji nad tím, když jdu tady 4 km do lesa. Teď jsem nic neslyšela, že by se něco stalo, nějaké útoky, a proto nemám strach vůbec. Kdysi jsem se hodně toulala sama po lesích i mimo značky, ale jak jsem slyšela, že bych mohla potkat medvěda, tak jsem dostala strach.“

„Kdyby se tu v oblasti vyskytovaly, tak bych se bála, taky kdybych je potkala bych se bála.“

„Vlků bych se bála, kdyby to byla smečka.“

„Medvěda bych se určitě bál – s tím si není co hrát.“

„Nevím, co bych dělal, kdybych je potkal. Když jsem je nepotkal, tak se nebojím, ale kdybych je potkal tak bych asi měl strach.“

„Strach z nich nemám, ještě jsem nepotkal.“

„Tady v okolí strach nemám.“

„Sama bych nešla ani na krok! I divočáci tu nadělají paseku...“

„Tady jsem se s tím ještě nesetkal, tady se nějak nevyskytli.“

„Báli jsme se akorát, jak tu pobíhal ten medvěd domácí, jak raboval.“

„Kdybych určitě věděla, že se tu vyskytuje ten medvěd nebo vlk, tak bych asi do toho lesa nešla.“

„Rysa není vidět, těch tu moc není. Vlci, ti tu nejsou, jen tam v Miloňově byli. Tady kde chodím se vlka nebojím, ale jinde bych se i bála.“

„Když jsem byl malý ogar, naši se nebáli mě poslat až na Benešky. Dneska bych se bál někam do lesa jít! To tady nikdy nebylo ti vlci a medvědi...!“

„Myslím, že jsou plaché a nenapadnou nikoho jen tak.“

„Rys a vlk si myslím, že by utekli, medvěd by zaútočil.“

„Člověk si řekne, že jsou plaché, ale něco se může stát, budou třeba zraněné...“

„Chodím pořád do lesa, ony jsou plaché, utečou.“

„Kdybych je potkala, měla bych strach určitě.“

„Člověk má vždycky strach, možná jen respekt, ne přímo strach, беру si vždycky sebou petardy, oblast je tu poměrně velká, lesy husté, člověk nikdy neví.“

„Pokud uslyším, že se tu vyskytuje, tak se bojím vlka a medvěda. Rys jde pryč od člověka.“

„Prozatím se do lesa nebojím.“

Strach chodit lesem po setmění:

„Chodit po tmě a o děti bych měla strach spíš v horách.“

„Bál jsem se chodit v noci, když jsem byl malý a byl tady ten medvěd putovní cirkusový.“

„Nebojím se, tady v okolí nic není.“

„Rys a vlk - ti už jsou menší, tak bych se asi ubránil - křivák mám vždycky sebou.“

„Tady jsem neslyšela, že by se tu vyskytovaly, tady blízko nás nejsou.“

Strach o děti:

„Je malá pravděpodobnost, že by tu šelmy byly, zrovna když děti půjdou tu do lesa.“

„Děti pouštím jen poblíž do lesa a to se o ně nebojím.“

„Děti nechodily daleko, jen do vedlejší dědiny přes les, protože se tu nikdy nic takového nevyskytlo. To si člověk nepřipouští, možná by to člověk viděl jinak, kdyby něco potkal.“

„To dítě je menší a může to být pro ně kořist.“

„Děti se nebojím pouštět, protože tady žádné šelmy nejsou.“

„Tady v okolí o děti strach nemám.“

„Strach o děti bych měla, kdybych je pouštěla dál, tady v okolí ani ne.“

„Malou sestru bych měl strach pustit samotnou kvůli medvědovi.“

„O děti bych měla strach v případě, kdyby se tu v okolí šelmy vyskytly.“

„Tady bych o děti strach neměla. Divoké zvíře není nebezpečné, pokud nemá mladé, ... ale tam ten medvěd byl nevyzpytatelný, nebezpečný.“

„Rys může z vrchu skočit, to je zákeřné takové zvíře, děcko je malé, to je konec...”

„O děti bych se bála v případě, že bych věděla, že u šelmy jsou kolem.”

„Na ty malé děcka by mohli zaútočit.”

„Dlouho se to tu nevyskytlo, v případě že by se tu vyskytly, tak bych měl strach.”

„Děti už máme velké a nikdy jsme se o ně nebáli - postavili si v lese chatu.”

Strach o zvířata:

„Máme ovce, ale nebojíme se o ně, spíše jestřábi a lišky dělají škody.”

„Spíše mě štve ty káně a lišky; káně mi sežrala husy.”

„Člověk musí počítat s tím, že žije v horách a udělat taková opatření;... šelmy tady patří.”

„O ovce strach nemám, tady se to (šelmy) nevyskytuje.”

„Stračenu máme ve zděném a nepuštíme ji.”

„Do chléva se nedostanou.”

„Jistěže mám strach z útoků na zvířata, to je tu běžné.”

„Kdybych měl ovce, snažil bych se, ať si s vlkem nepřekáží, pokud má vlk co lovit v lese, tak si loví svoje.”

„Máme jen slepice a o ty se bojíme spíš kvůli káňat, které nám je trhají.”

2. Návštěvníci

Strach chodit do lesa:

„Kdyby potkal medvěda, tak by strach měl.”

„Z medvěda trochu strach mám.”

„Z šelem mám spíš respekt než strach.”

„Kdybych šla do oblasti, kde bych věděla, že určitě jsou, tak bych se bála.”

„Záleží, jak daleko bych šla - jestli i dál, tak bych se i bála.”

„Pokud bych se s medvědem setkal, tak bych měl strach. Nevěděl bych, co dělat.”

„V Tatrách jsem viděla medvíďata, tak jsem hned fičela pryč.”

„Absolutně se nebojím, je to zbytečné se bát.”

„Oni vždycky utečou, když mě uvidí. Jen medvěd když má mladé, tak tě napadne.”

„Šelmy jsou tak plaché, že by snad utekly i před dětmi.“

„Kdybych je vyrušil, znenadání potkal, například šlápnul na medvídka na borůvkách, prostě kdybych měl zkušenost, tak bych asi měl obavy.“

„Kdybych potkal medvěda, tak jsem obezřetný.“

„V doprovodu se nebojím, ale sama bych nešla do lesa, nechtěla bych se s žádným z nich setkat.“

„Ještě jsem se s nimi nesetkala, takže se nebojím. Kdybych se s nimi potkala, tak bych možná mluvila jinak.“

„Ještě jsem je nikdy nepotkala, takže se nebojím.“

„V lese se nebojím, protože si myslím, že tu nejsou.“

„S nimi do styku nepřijdu, zatím mi ničím nebezpečné nepřišly, nepotkala jsem je.“

„Medvěda bych se bál hlavně v Tatrách.“

„Chodit do lesa se bojím jen tam u nás (na Slovensku) kvůli medvědům.“

„Vlka bych se bál, kdyby to byla smečka.“

„Medvěda v lese bych se bál, tam bych neměl šanci, kdybych ho potkal. V noci on asi spí, takže bych se nebál.“

„Kdybych medvěda potkal, tak bych strach měl.“

„Větší strach mám z myslivců - o svého psa.“

„Mám z nich respekt, to je rozdíl.“

„Kdybych věděla, že výskyt je takový, že je velká pravděpodobnost se s nimi setkat, tak bych se bála.“

„Kdyby na mě šelma šla, tak bych se bála. Kdybych ho jen viděla, tak bych se nebála.“

„Jak dali ty cedulky (o výskytu velkých šelem), tak teď už se bojím.“

„Spíš mám respekt, respekt a strach jsou rozdílné.“

"Radši tam nepůjdu, bojím se toho. I divočáků se bojím - jak se kde něco šustne, tak hned utíkám do chalupy jak s vrtulí v zadku.“

„Když si to uvědomím, že by tu mohl být, tak z medvěda bych strach měla.“

„Měla bych z nich určitě respekt, kdyby přede mnou stál, hlavně z medvěda – je větší než já, ale vím že zvíře se mě bojí víc než já jeho.“

Strach chodit lesem po setmění:

"To bych taky měla strach, večer nemá člověk v lese co dělat."

„Šla bych tam s tím, že ji nepotkám, zatím nemám strach vůbec, nějaký respekt tam ale je...“

„To by mě nenapadlo se bát šelem.“

„Ani bych si na ně nevzpomněla. Myslím, že jsou tak daleko, že lidem nezkříží cestu. Ale když bych se s nimi měla potkat, tak bych se bála. Myslím, že bezdůvodně nezaútočí na člověka, možná v zimě kdyby měli hlad.“

„Po setmění bych měl respekt ze všech.“

„Po tmě, to bych měla strach úplně ze všeho, z šelem i dalších věcí.“

Strach o děti:

„Chodila jsem s nimi kdysi, ale nevěděli jsme, že tu něco takového je. Ted' bych se už bála.“

„No bál bych se o ně. Když jsou šelmy hladné, tak by se něco mohlo stát.“

„S dětmi je to složité, samotné bych je nepustil. Když šelmy vidí mládě, tak si myslí že je to něco jiného než člověk.“

„I když jsou plaché, tak kdoví, co udělají...“

„O ty bych se nebál, ony dělají kravál ty děcka...“

„Tady to tak moc nehrozí. Kdyby tu ale byly, tak bych se o děti bál.“

„O děti strach – to tady ne, to je takové výjimečné tady ten výskyt, že to člověka ani nenapadne.“

Příloha O1. Komentáře některých respondentů k otázce, které z nabízených možností představují největší nebezpečí pro velké šelmy, které žijí v Beskydech.

1. Místní

K možnosti „pytláctví“:

„O tom jsem neslyšel.“

„Pytláci jsou nejhorší.“

„Lidi dělají největší zlo.“

„Kdo ví, jestli si občas něco nefláknou...“

„Pytláctví ano, chytali to pro kožichy.“

„Teď někde stříleli medvěda...“

„Lidé se jich nejvíce bojí, takže se postarají o to, aby ty zvířata nebyly.“

„Když uvidí vlka, tak málokdo by ho nechal.“

„Pytláctví? To sotva...“

„Pytláctví - to stoprocentně, český národ je potvora.“

„Spousta jich tady střílí.“ (u rysa)

"To bych řekl, že je největší problém. Myslím, že ho (vlka) tady někdo střílí."

„Pytlák, kdyby uviděl medvěda, tak nevěřím, že by ho zastřelil, spíš by utekl.“

„Že by tu byli pytláci? To se mi nezdá...“

„Možná i pytláctví, protože když někomu roztrhají ovce, tak oni je pak likvidují.“

K možnosti „nedostatek potravy“:

„Proto idů na hospodářská zvířata.“

„Proto napadají hospodářská zvířata.“

„Pak chodí dolů k lidem.“

„Člověk ani zajíca neuvidí, v lesích nic není...“

„Vlk pak dává hospodářská zvířata.“

„V zimě je tu tolik sněhu, že oni opravdu nemají možnost si tu potravu nějak sehnat.“

„I na Slovensku medvěd z nedostatku napadl člověka v chatě.“

„Zvěře není zase tolik.“

„Pokud tu jsou, tak nemůžou mít nedostatek potravy.“

„Mají potravy dost, není jich tu tolik aby se neuživil.“

„To pak už jde na hospodářství.“

„Pak medvěd jde až k domu.“

„Srňáka a jeleního je tu dost.“

„Už je málo zvěře.“

„Zvěř utěká z lesů k chalupě, chodí mi tady srnka na zahrádku pořád a ožírá růže..., ještě kdyby šelmy mi tu chodily...!“

„Jak se tu medvěd zatoulá, tak jde po ovcích, protože nemá dost potravy.“

„Kvůli nedostatku potravy se vlk dostává k lidským obydlím a k laciné potravě.“

„Nemají v lesích, tak jdou na domácí.“

K možnosti „nedostatek vhodného životního prostoru“:

„Ti lidi, co se rozlézají všude, jim vadí.“

„Souvisí s tím nedostatek potravy.“

„Životní prostor pro ně už je narušený, malý.“

„Není tady zas tolik toho prostoru pro ně.“

„Nejsou tu ty lesy tak velké zase.“

„Tady v CHKO, kde se nic nesmí, tak mi to přijde úsměvné nějaké ohrožení šelem.“

K možnosti „jiné“:

„Chemické granule na lišky.“

„Špatná informovanost lidí.“

„Tady je neohrožuje vůbec nic, ani myslivci, všeho mají dost, pytláctví není...“

2. Návštěvníci

K možnosti „silniční doprava, zástavba krajiny“:

„I ta doprava je ohrožuje - jak přejel ten kamion medvěda v Mostech...“

„Staví se dálnice na Slovensku a šelmy nemají žádné biokoridory.“

K možnosti „pytláctví“:

„Pytláctví ano - četl jsem to na tabuli tady na Lysé.“

„Nevím jak je tu rozšířené, neslyšel jsem o tom, že by tu pytlák lovil šelmy.“

„To si myslím, že ti vůbec ne tady na ty šelmy...“

„Nemyslím, že by po nich cíleně šli - na to jsou moc líní.“

„To zas tak není problém – je tu těch šelem málo, takže že by se někdo zaměřoval na pytláčení vlků, to asi těžko.“

„Tady u těch druhů snad ne.“

„Tady je šelem tak málo, že pytláctví snad ani ne.“

„Po těch určitě půjdou.“ (u rysa a vlka)

„Vlk se moc neloví...“

„To nevím, asi ne, možná medvěda, spíš srnky.“

„Na medvěda asi nemají moc kliku ti pytláci.“

„Těch pytláků zas tolik nebude..“

„Možná, že se najdou nějakí parchanti.“

„Když tady někomu požere ovce, tak táta to nevydrží, vezme pušku a jde.“

„Pytláctví o bych dal na první místo, berete v tom i myslivce?!

„To je jasné - myslivec! Hlavně myslivci.“

„Na rysy nikdo nechodí...“

„Pytláctví určitě. Na to, jak je jich tu málo a kolik je tu rádoby myslivců, kteří je neváhají střílet...“

„To je blbost, to by nikdo na ně nechodil...“

K možnosti „nedostatek potravy“:

„Skočí po ovci, to je jasné.“

„Pak napadá domácí zvířectvo.“

„Vzhledem ke špatnému hospodaření v lesích.“

„Proto nám vadí, musí se něčím živit.“

„Vlci jdou pak na ovce.“

„Vlk se pak vrhá na domácí zvířata.“

„V některých letech to hrozí všem zvířatům.“

„Kdyby tu měli nedostatek potravy, tak by sem nepřišli.“

K možnosti „nedostatek vhodného životního prostoru“:

„Člověk má pocit že ho šelmy omezují, ale spíš je to naopak.“

„To už si zvykli, dáno dobou.“

„Zmenšuje se jejich životní prostředí.“

„Tady je lesů pro ně!“

K možnosti „jiné“:

„Negativní náhled a přístup lidí k šelmám obecně.“

„Odpadky v lese – medvědi je žerou a pak jsou nemocní.“

Příloha W1. Procentuální podíly jednotlivých odpovědí nebo kombinací odpovědí na otázku, jak by dotázaný reagoval v případě, že by se o nějakém člověku z okolí dověděl, že nelegálně zastřelil rysa, vlka nebo medvěda. Uvedeny jsou jen více zastoupené kombinace, nikoli všechny. Malá písmena jsou kódy odpovědí, které jsou vysvětleny v poznámce dole.

Rys				Vlk				Medvěd			
Místní		Návštěvníci		Místní		Návštěvníci		Místní		Návštěvníci	
b	9,5	cd	10,3	b	10,8	cd	10,9	b	10,1	cde	10,3
bd	8,2	cde	9,6	bd	8,2	cde	9,6	bd	8,2	cd	10,3
bc	7,0	ce	9,0	a	7,0	ce	9,0	bc	7,0	ce	9,0
f	6,3	bd	6,4	bc	6,3	bd	7,1	be	6,3	bd	6,4
be	5,7	bde	6,4	be	6,3	bce	6,4	f	5,7	bc	6,4
ce	5,7	b	5,8	f	5,7	b	5,8	a	5,1	bce	6,4
a	4,4	bc	5,8	ce	4,4	bc	5,8	ce	5,1	b	5,8
d	4,4	bce	5,8	d	4,4	bde	4,5	d	4,4	bde	5,1
bg	3,2	be	3,8	cde	3,2	bcde	3,8	c	3,8	c	3,8
c	3,2	c	3,8	cg	3,2	bg	3,8	bg	3,2	bg	3,8
cde	3,2	bcd	3,8	bcde	2,5	c	3,8	cde	3,2	bcde	3,8
cg	3,2	bg	3,2	bce	2,5	be	3,2	cg	3,2	be	3,2
bcde	2,5	bcde	3,2	bg	2,5	bcd	3,2	bcde	2,5	bcd	3,2
bce	2,5	bcg	3,2	c	2,5	e	3,2	bce	2,5	e	3,2
cd	2,5	d	2,6	bcd	1,9	d	2,6	cd	2,5	d	2,6
g	2,5	cg	2,6	cd	1,9	cg	2,6	bcd	1,9	cg	2,6
bcd	1,9	e	2,6	de	1,9	bcg	2,6	de	1,9	bcg	2,6

a - byl/a bych rád/a; b - mrzelo by mne to; c - naštvalo by mne to; d - snažil/a bych se mu vysvětlit, že je to špatné; e - ohlásil/a bych to policii nebo Správě CHKO, f - bylo by mi to jedno; g – jiná reakce

Příloha W2. Komentáře a podmínky k vybraným odpovědím na otázku, jaká by byla respondentova reakce na zprávu o člověku z jeho okolí, který nelegálně zastřelil rysa, vlka nebo medvěda (mohli zvolit i více odpovědí najednou).

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „byl/a bych rád/a“:

1. Místní:

„Že už tu nejsou a je klid.“

„Ještě bych mu pomohla šelmy odstranit.“

„Kdyby někoho napadla ta šelma, lovec by určitě někoho bránil.“

„To by bylo akorát fajn pro mě.“

„Ohrožují lidi, proto bych byla ráda, že je zastřelil.“

"Aby teho (šelem) nebylo."

„Jinak se to rozmnoží a bude to dělat jenom špatné, to není tady pro nás...dělá to škody a bude to dělat škody furt.“

„Jen u vlka bych byl rád, ten je potvora.“

„U vlka bych to schvaloval.“

„Jen u vlka a medvěda.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali odpověď „byl/a bych rád/a“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by byli za zastřelení šelmy rádi):

1. Místní:

„Kdyby šelma někoho ohrožovala.“

„Kdyby šelmy ohrožovaly lidi - byla bych ráda, že už je pryč, že je bezpečno.“

„Kdyby byli tady blízko za barákem, ať ví, že tu nemají chodit.“

„Jen v sebeobraně proti šelmě.“

„Kdyby byl člověk v ohrožení.“

„Kdyby šelma někoho ohrožovala.“

„Kdyby šelmy dělaly škodu na zvířatech.“

„Kdyby dělал bordel tady.“

„Kdyby někoho napadla ta šelma, lovec by určitě někoho bránil.“

2. Návštěvníci:

„V případě přemnožení - to bych si myslela ,mrtvej rys, vlk nebo medvěd - dobrej rys, vlk či medvěd“.

„Kdyby byli přemnožení.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „mrzelo by mne to“:

1. Místní:

„Kdyby to bylo jen pro trofej.“

„U vlka by mne to mrzelo jen trochu, toho bych oželela.“

„Kdyby to bylo jen ze zábavy.“

2. Návštěvníci:

„To je těžko, poľovníci mají svoje důvody, proč to zastřelí, většinou finanční...“

„Záleželo by, kolikrát by to udělal, rozhodně bych to neohlásil.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali odpověď „mrzelo by mne to“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by je to mrzelo):

1. Místní:

„Kdyby je jen tak někdo ulovil.“

„Kdyby ho zastřelil bezdůvodně.“

„Kdyby to bylo jen ze zábavy.“

„Kdyby šlo o sebeobranu, byla bych ráda, že se člověk zachránil, ale myslím že šelmy normálně na člověka nezaútočí.“

„Mrzelo by mne, že jsou takoví lidi, co jim vadí zvíře které je nenapadne. Ne že bych jim fandila, aby se moc rozmnožovali, ale aby nějaký pytlák to likvidoval, to bych nechtěla. Ten medvěd ve Frýdlantě - to bylo smutné.“

„Kdyby to byl ovčák co chránil stádo.“

„Protože to mají střílet jen ti, co jsou zodpovědní.“

„Kdybych toho pytláka znal.“

2. Návštěvníci:

„Kdyby to byl známý. Neohlásil by to protože by nechtěl mít starosti.“

„Kdyby bránil dobytek nebo sebe.“

„Jen kdyby to bylo jen zbytečně zastřelení.“

„Kdyby to bylo v sebeobraně - mrzelo by mě, že by ho musel zabít. Já bych na něj radši dělala "jdi pryč, jdi pryč!".“

„Kdyby šelmy dělaly škody.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „naštvalo by mne to“:

1. Místní:

„Nevěděla bych to stejně asi na sto procent a když nemám důkazy, tak je blbost to hlásit.“

2. Návštěvníci:

„Naštvalo by mě, že jsou lidi tak zlí...“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali odpověď „naštvalo by mne to“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by je to naštvalo):

1. Místní:

„Kdyby ho zastřelil jen tak.“

„Kdyby ho zastřelil pro trofej.“

„Kdyby to udělal jen pro trofej.“

„Kdyby šlo o zastřelení jen tak z rozmaru.“

„Když by šlo jen pro trofej. Ale těžko říct, co všechno se stalo, za jakých okolností...”

„Kdybych ho znal.“

2. Návštěvníci:

„Kdybych ho znal.“

„Pokud by to bylo jen pro zábavu.“

„Kdyby šlo vyložene o upytlačení pro trofej.“

„To u rysa, protože je jich málo a jsou neškodní pro lidi.“

„Naštvalo - to je slabé slovo!“

„Kdyby to bylo bezdůvodně a nějaký blízký člověk.“

„Kdyby to byl myslivec a věděl bych že to není povolené.“

„U medvěda by mě to naštvalo.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „snažil/a bych se mu to vysvětlit, že je to špatné“:

1. Místní:

„Kdybych tam byl sám s ním. Jedno by mi to nebylo, to máte těžké...”

„Vysvětlil bych mu, že je blbec.“

2. Návštěvníci:

„Řekl bych mu, že když ho chytí, bude zle.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali odpověď „snažil/a bych se mu to vysvětlit, že je to špatné“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by se snažili mu to vysvětlit):

1. Místní:

„Kdyby to byl známý, tak bych mu řekla, že to měl nechat na někom pověřeném a neohlásila by to, známému bych nemohla dělat nepříjemnosti.“

„Kdyby to byl někdo známý.“

„Kdyby to byl někdo z rodiny.“

„Kdyby to bylo jen pro trofej.“

„Záleží na situaci – on měl určitě nějaký důvod ho střílet - roztrhané ovce atd.“

„Nevím, jestli by to pomohlo, ale snažila bych se.“

„Kdyby ho zastřelil bezdůvodně.“

„Pokud by to udělal jen z rozmaru.“

„Kdyby to bylo jen pro trofej, ale těžko říct, co se stalo, za jakých okolností...“

„Snažila bych se mu vysvětlit, že jich je fakt málo.“

„Závisí na tom, kdo by to udělal, jestli někdo z rodiny, kamarád nebo někdo z daleka – tomu bych to asi nevysvětlila.“

„Záleží na situaci, kdyby to byl soused, tak bych to asi nehlásila.“

2. Návštěvníci:

„Záleží na vztahu k člověku – kdyby to byl kamarád, tak s ním promluví, když by to byl špatný soused, tak ho nahlásím.“

„Záleží na situaci - jestli by to byl kamarád, tak se mu to snažím vysvětlit, kdyby někdo cizí, tak to ohlásím.“

„Záleží na situaci – bližšímu kamarádovi vysvětlím...“

„Kdyby ho zastřelil jen pro zábavu.“

„Kdyby to byl jen lovec a zabil ho jen tak.“

„Řekl bych mu, že ho příště nahlásím.“

„Pokud by to bylo záměrně pro radost zastřelení.“

„Kdybych měl příležitost, tak bych mu to i vysvětlil.“

„Kdyby to byl kamarád, tak ano.“

„Pokud by to bylo jen pro zábavu to zastřelení.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „ohlásil/a bych to na policii nebo Správu CHKO“:

1. Místní:

„Ať se CHKO stará - do všeho kecá, tak ať se stará.“

Komentáře (podmínky) respondentů, kteří vybrali odpověď „ohlásil/a bych to na policii nebo Správu CHKO“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by reagovali ohlášením pytláctví):

1. Místní:

„Kdyby to udělal nějaký pán v jeepu pro trofej.“

„Záleží o koho by šlo - souseda bych nenahlásila.“

„Kdyby ho zastřelil jen ze sportu.“

„Jen kdybych to věděla o něm osobně. Kdybych tu informaci měla zprostředkovaně od někoho, tak bych to nehlásila - nemohla bych vědět, jestli je to opravdu pravda.“

„V případě, že bych ho neznal.“

„Jen kdyby to udělal znovu.“

„Nahlásil bych to ochráncům na Správu, ať si dávají pozor, že jim tam někdo zabíjí zvířata.“

„Jen, kdyby to nebyl blízký známý.“

„Kdyby to byl někdo neznámý.“

„Záleží kdo by to byl – nahlásil bych to, jen kdybych ho neznal.“

„Kdyby ho zastřelil bezdůvodně.“

"Byl bych takový hajzl, protože to nemám rád."

„Jen, kdyby to byl někdo cizí, blízkého bych neudala.“

„Asi jo, bylo by to asi správné...“

„Kdybych věděl, že to byl fakt on.“

„Nahlásil bych, i kdyby to byl známý.“

„Kdyby to byl někdo cizí.“

"Když jsem myslivec, musel bych to nahlásit."

„Nahlásil bych to přes někoho - poradil bych se se známým myslivcem.“

„Kdyby se mu to nedalo vysvětlit. Nevěřím, že by se něco pohnulo, ale je správné to ohlásit.“

2. Návštěvníci:

„Záleží na vztahu k člověku – kamarádovi bych se snažil vysvětlit, špatného souseda bych nahlásil.“

„Záleží na situaci - jestli by to byl kamarád, promluvil bych s ním, kdyby to udělal někdo cizí, tak ho můžu nahlásit.“

„Záleží na tom, kdo by to byl - cizího člověka bych ohlásil.“

v případě, že by ho neznal

„Kdyby byl cizí, tak ano.“

„Záleží na situaci, kdyby to byl soused, tak by to asi nehlásila.“

„Záleželo by, jak by k tomu došlo - kdyby to byla sebeobrana, tak bych to nehlásil, kdyby ho zastřelil jen tak z lovecké vášně, tak ano.“

„Kdybych to věděla na sto procent, že to udělal.“

„Kdyby se to mělo opakovat, tak bych to nahlásil.“

„Kdyby nebyl moc blízký, v reálu je to těžší...“

„Kdyby to bylo jisté že to udělal.“

„Kdyby byl cizí ten člověk.“

„To je složitý - dobrého kámoše bych nenapraskal, cizího člověka jo.“

„To si nejsem jistá, u medvěda ano, ale musela bych vidět i to zvíře.“

„Kdybych měl foťák a vyfotil ho a měl nějaké důkazy a kdybych měl pocit, že to nějak pomůže vyšetřování.“

„Kdyby mě našel.“

„Nevím, jestli by to mělo smysl, jestli by to bylo k čemu, záleželo by na situaci - pokud by mu to bylo líto tak ne, pokud by se to opakovalo, tak bych to asi nahlásil.“

„Jen cizího bych nahlásil, známého ne.“

„Kdyby to byl někdo, kdo to dělá opakovaně a kůži by prodal.“

„Udala bych ho na policii.“ (reakce hned po přečtení otázky)

„Když to bude cizí člověk.“

„Kdybych to věděla na jisto.“

„Kdyby to byl cizí člověk a bezdůvodné zabití šelmy.“

„To nevím, to bych musela vědět, že to skutečně udělal on.“

„Okamžitě, i kdyby to byl nejbližší příbuzný.“

„Kdyby to byl soused kterého nemám rád, tak to anonymně nahlásím. Co s tím asi tak můžu dělat?

Když to napráším, tak bude zle a když ne, tak bude ještě hůř ..to stejně člověk nezjistí nic, oni se s tím nepochlubí.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali pouze odpověď „bylo by mi to jedno“:

1. Místní:

„Chránila bych tak hospodáře.“

„Kdyby se tu v okolí medvěd pohyboval, tak by mě to nebylo vhodné...“

„Kdyby šlo o vlka, bylo by mi to jedno.“

„U medvěda a rysa by mi to bylo jedno. U vlka bych to schvaloval.“

Komentáře (zdůvodnění) respondentů, kteří vybrali odpověď „bylo by mi to jedno“ v kombinaci s jinými odpověďmi (situace, ve kterých by jim to bylo jedno):

1. Místní:

„Kdyby to byla jen nějaká šelma tady.“

„Kdyby to bylo v sebeobraně.“

„Kdyby šlo o sebeobranu.“

„Kdyby ho zastřelil v ohrožení.“

„Částečně by mi bylo jedno; myslivec který něco zastřelil, by měl pro to důvod.“

„Záleželo by na okolnosti - proč ji zastřelil. Kdyby to byl hajný, tak asi ví, co dělá a já bych nedělala nic.“

„Kdyby je zastřelil myslivec, kterému dělají škody – strhávají.“

„Pokud by ho zastřelil v sebeobraně.“

2. Návštěvníci:

„Kdyby ho šelma ohrožovala a proto ji zastřelil.“

Odpovědi doplněné respondenty, kteří vybrali možnost „jiné“:

1. Místní:

- „Tu zkušenost nemám a nevím jak bych se zachoval.“
- „Opravdu nevím, záleží co by byly za okolnosti.“
- „Pochopil bych to - kolega myslivec by měl důvod - u vlka a rysa.“
- „Opravdu nevím, záleží co by byly za okolnosti.“

2. Návštěvníci:

- „Nestranná reakce, nijak bych nezasahovala.“
- „Vyslechl bych ho proč ho zastřelil a dál nic.“ (u vlka)
- „Nestranná reakce, nijak bych nezasahovala.“

Odpovědi doplněné respondenty, kteří vybrali možnost „jiná reakce“ v kombinaci s jinými možnostmi:

1. Místní:

- „Řekl bych to lesákovi.“
- „Nahlásil bych hajnému.“
- „Nahlásil bych na místní obecní úřad.“
- „Vynadal bych mu.“
- „Řekla bych to myslivcům.“
- „Asi bych se do toho nijak neangažoval.“
- „Zeptal bych se ho: jak velký byl?“
- „Taky bych ho zastřelil, hajzla.“ (myšleno pytláka)
- „Myslel bych si, že je to pitomec – pytlák.“
- „Řekla bych to nějakému myslivci např. sousedovi.“
- „Nahlásila bych hajnému. Jak něco šelma provede, tak se musí odstřelit, ale pytláky neschvaluju.“
- „Ohlásila bych to lesákovi.“
- „Odsoudila bych ho v duchu, ale nic dalšího.“
- „Sprostě bych mu nadala.“
- „Tak ho půjdu naprášit, vynadal bych mu.“
- „Zeptala se, proč to udělal. Pokud jen z rozmaru, tak bych se mu snažila vysvětlit, že udělal špatnou věc.“
- „Vyříkal bych si to s ním sám.“
- „Řekl bych místnímu známému myslivci.“
- „Nadala bych mu, řekla mu něco - třeba jestli to není škoda, že když se tu něco zatoulá ze SK a už ho někdo...“
- „Kupil bych mu půllitra. Žádný se s tím nepochválí že ho odstřelil, bo za to su palky jak blazen...“

„Byla bych hodně překvapená, chtěla bych vidět tu kůži.“

„Záleželo by, jestli bych ho znal a proč to udělal, jaký je to člověk, jestli se s ním dá bavit.“

„Nahlásil bych to našim myslivcům.“

„Vzhledem k tomu, že co slyším, nemusí být pravda, tak bych nic nedělal, kdybych ho přímo neviděl.“

„Radši bych to nechtěl vědět.“

2. Návštěvníci:

„Asi bych toho člověka taky zastřelila.“ (s nadsázkou)

„Myslel by si o něm, že nemá vztah k živým tvorům.“

„Myslel bych si o něm svoje - že je parchant.“

„Kdyby to udělal bezdůvodně, řekl bych mu, že je magor.“

„Rozbil bych mu hubu.“

„Řekl bych to lesníkovi, ale musel bych 100% vědět že to udělal.“

„Zeptal se ho, proč k tomu došlo - jestli záměrně nebo obtížná situace a pak bych až reagoval, kdyby byl člověk v ohrožení - souhlasil bych; záleželo by kdo by to byl.“

„Zeptal by se ho, proč to udělal. Jestli měl důvod např. bránil sebe nebo majetek, tak bych ho pochopil.“

„Řekla bych mu, že je na hlavu padlý.“

„Řekl bych mu, že je pytlák.“

„Řekl by mu: ty jsi fakt hovado.“

„Nadal bych mu.“

„Vynadala bych mu.“

„Vyhrožovala bych mu, že to příště nahlásím.“

„Blízkému člověku bych to vytkl osobně, kdyby to bylo bezdůvodné zabití.“

„Vydíral bych ho.“

„Záleželo by, jak důvěrně bych ho znala - na kamaráda bych byla hodně sprostá.“

„Ohlásila bych to poľovníckému zväzu.“

„Zkontaktoval bych lesáky a s nimi bych řešil.“

„Byl bych na něho strašně naštvaný, ale on nejen, že to zapře, ale ještě může nějak reagovat divně. To se špatně dokazuje pokud nejsou přímo chycení u toho když to udělají.“

„Řekl bych mu, že jestli se to stane ještě jednou, tak už to ohlásím.“

„Asi bych ho přizabila, vyhrožovala bych mu, že jestli to udělá ještě jednou, tak to oznámím – to v případě, kdyby to byl někdo známý.“

„Odsoudila bych ho.“ (první reakce po otázce)

„Nadala bych mu.“

„Kdyby ho zastřelil z důvodu sebeobrany, tak bych byl rád, že přežil.“

Příloha Y1. Komentáře některých respondentů k otázce, jakými způsoby lze ochránit hospodářská zvířata před šelmami:

Pochybovali o účinnosti nebo reálnosti některých opatření:

„Ohrada nestačí – vlk to přeskočí či podhrabe.“

„Ohrady nepomáhají – šelmy je překonají.“

„Ohrady – ale to zas není úplně účinné, oni to přeskočí.“

„Ploty jsou zbytečné – šelma je lehce překoná.“

„Elektrický plot – ale medvěd by stejně zrušil.“

„Elektrický ohradník – to je málo, to se protrhne.“

„Elektrický ohradník nepomůže – medvěd i vlk přes to stejně projdou, chlév také ne - medvěd vyvrátí dveře.“

„Elektrický ohradník stejně přeskočí.“

„Elektrický ohradník - ten ale není překážkou pro ně.“

„Ohrady elektrické by šelmám nezabránily.“

„Je to velice těžké – dřevěné oplocení není bariéra, snad elektrické ohradníky, ale všechno lze překonat – stačí jedno přerušení a už to nefunguje, není to žádná ochrana ty ploty. Šelma se nezastaví před ničím, když cítí potravu, medvěd klidně vytříští i vrata.“

„Medvěd má takovou sílu, že kůlnu rozmlátí na cimpr campr!“

„Pastevec, který by je hlídal – to je nereálné, vysoký plot nereálný, pes – to je blbost, protože útočí i proti psům. Proto tu vymizí chov ovcí, protože lidem se nevyplatí nic chovat.“

„Ohradníky je nezastaví, sklízet to někde z pasek to nejde...“

„Pes u toho nemůže být celý den, nevím jestli by to pomohlo. To by musela být celá smečka psů...“

„Být u toho dobytka - to dnes už nikdo nemůže. Zvěř je v dnešní době oprsklá – srny mi tu chodí až do zahrady.“

„Oplotit vysokým plotem – to by bylo moc nákladné.“

Odpovědi respondentů, kteří navrhovali střelbu/regulaci šelem:

„Střelbou šelem leda. Jinak nic nepomůže...když se maco rozhodne, tak nic nepomůže.“

„Puška a vyhlídka.“

„Odstřelem jedině - když už nějaká šelma na ně chodí pořád.“

„Třeba zbraň - dle situace.“

„Redukce, nějaká vyváženost těch šelem.“

„Jedině zastřelit a bylo by to bez problémů.“

„Kulovnice - postřílet to, když nepomůže elektrický ohradník. Plot stejně rozbije...“

„To by musel člověk zastřelit ty šelmy.“

„Regulací šelem.“

„Kulovnicu - zastřelit hned! Další způsob není. Nebo tam k ohradě postavit ochránáře...“

„Regulace počtu šelem.“

„Chlap s puškou - ale ten je na jednom konci ohrady a na druhém už mu šelma bere ovci. Hlad je nutí, aby si šel pro tu ovci.“

Odpovědi respondentů, podle kterých nelze dobytek ochránit:

„Nijak nelze chránit. Když ta šelma chce, tak se tam dostane.“

„To asi nejde uchránit - není jak.“

„Asi není způsob - medvěd přeleze přes všecko. Proti medvědovi a vlkovi neudělá člověk nic. Vlk to přeskočí, rys taky, medvěd tu vybral králíky a včely...“

„Nijak nejde - když má šelma hlad, tak nijak nejde ochránit.“

„Ohrada asi nepomůže... proti tomu se asi nelze ubránit...“

„Zvířata nejde ubránit – šelma jde vždycky za snazší kořistí.“

„Nelze ochránit. Vlk je nadprůměrně inteligentní zvíře, od přítele v Rusku jsem slyšel, že museli vystřílet smečku vlků, protože nebyl jiný způsob, jak ochránit zvířata a lidi v jedné vesnici v zapadlé oblasti. Zkoušeli ohrady, psy, ohně, zavírání na noc, zbraně, lovili vlky. Ale nešlo to uchránit, protože vlk je nadprůměrně inteligentní zvíře, pořád se jim skrývali a unikali dokonce před 3 helikoptéry a chlapy, které na ně nasadili. Pak zůstal už jen alfa samec, který se před helikoptérou skryl pod ovocným stromem, a to tak, že předními tlapami se opřel o kmen tak, aby byl v zákrytu a jak helikoptéra kroužila, posouval se tak, že na něj nemohli vystřelit. A medvěd, ten tady vylezl po stromě a vyvalil desky ve štítě včelína, takže jim nepomohlo ani oplocení elektrikou.“

Další názory respondentů k možnostem zabezpečení dobytka:

„Elektrické ohradníky - ty jsou pro vlka brnkačka. Každý Valach počítá s tím, že mu vlk sežere šest ovcí a neřeší to - počítá s tím.“

„Když ta šelma přijde a bude chtít, tak ji nezastaví nic, leda elektrický ohradník – dostane ránu a lekne se. A taky dobrý pes.“

„Třeba elektrické ohradníky - ale šelma není blbá a podleze to.“

„Oplocení elektrikou - proti medvědům to ale nepomůže.“

„Pevnější ohrada, ale to je zas nákladné.“

„Nevím, jestli by ohradník pomohl - jestli by ho nepřeskočili? Holt když je někdo hladný...“

„Šelmy mají strach na ně (ovce) jít, není třeba je chránit, stačí ohrazený pozemek.“

„Elektrický ohradník - nevím nakolik je to překážka pro medvěda? Člověk by tam měl být nebo pravidelně kontrolovat.“

„Zavřít do chléva na noc. Ale když má zvířata hodně, tak je nemá kde dát.“

„Pokud to má někdo na pasekách, tak to asi nejde uchránit. Leda shánět dolů na noc a zavřít do salaše.“

„Elektrické ohradníky – ale to se do přírody nehodí.“

„Zavřít dobytek a nepouštět. Kdybych věděla, že se tu prohání medvěd kolem, tak bych je nepustila ven.“

„Veliké ohrady, ale kdo to má dělat a taky to něco stojí...“

„Když jsou v ohradě, tak se na ně stejně šelma dostane, to by musel být kolem dvoumetrový betonový plot.“

„Neměly by tam být šelmy.“

„Poséct kolem lesa pruh, aby se báli přijít.“

„Sledovat okolí - stopy - když se něco kolem vyskytne, tak nahlásit.“

„Zajistit šelmám přirozenou potravu, aby nemuseli chodit na ovce.“

„Nechovat v místech většího výskytu šelem.“

„Dávat jim žrádlo bokem, aby nešly na moje zvířata.“

„Doplňovat do lesů potravu pro šelmy, když mají málo svojí.“

„Předhodit tam něco, na čem by si více pochutnaly. Nějak zařídit přirozený vztah člověka k přírodě - minimalizovaly by se škody.“

Příloha AA2. Komentáře některých respondentů k otázce, zda si myslí, že náhrada škod způsobených šelmami na domácích zvířatech a majetku může z velké části vyřešit problém soužití chovatelů zvířat a šelem (tučně jsou komentáře chovatelů, tučnou kurzívou komentáře těch, kteří chovali hospodářská zvířata kdysi, podtrženy komentáře respondentů, kteří znali případ útoku šelem ze své zkušenosti, z rodiny či od známých).

1. Místní

1.1 K odpovědi „zcela“:

„Pokud dostanou náhradu, tak lidi budou tolerantnější.“

„Myslím, že zcela, ale těžko posoudit, domácí zvířata musí být oplocené...“

„Je to určité řešení, když ji opravdu dostanou; záleží o co přijdou, neřeší to zas tak moc...“

1.2 K odpovědi „částečně“:

„Zaplatí jen tržní hodnotu, zbytek ne, náhrada minimální, něco troška je, ale když šelma zahryze bahnici, tak je škoda daleko větší!“

„Tu práci, kterou s tím člověk má, nikdo nenahradí.“

„To je na člověku, co s tou náhradou udělá - jestli ji propije nebo si koupí ohradníky.“

„Ovce jsou drahé a tolik peněz by oni nedostali.“

„Tu hodnotu, co to zvíře má, oni nikdy nedají...“

„Záleží na výši kompenzace, pokud si za to koupí ovce, tak nikdo nebude řešit, kolik jich ztratí.“

„Náhrady řeší částečně, protože lidé mají i lítost nad zabitými zvířaty.“

„Můžou se opakovat ty škody a nenahradí to ten cit ke včelám.“

„Záleží na člověku a jak velká je ta škoda - jestli jen jedna ovce nebo půl stáda, a taky ta práce se tím nezaplatí.“

„Chovatelé ovcí jsou zapřísáhlí, neradi vidí, když tu projde medvěd, medvěd je pro ně úhlavní nepřítel...“

„Když už mají lidi stádo, tak jsou na něm závislí, mrzelo by je to..., ale člověk se musí smířit s tím, že budou ztráty, když to vyžene někam na kopec.“

„Řeší to, ale moc ne, to je těžko...“

„To je každého chovatele věc, pokud je někdo vyloženě proti šelmám, tak se nedá nic dělat.“

„Záleží, jestli dostanou tolik, kolik mají dostat.“

„Ano, ale v případě, že náhrada bude tak, jak si to chovatel představuje.“

„Náhrada řeší částečně, protože chovatelé cítí lítost nad zabitým zvířetem.“

„Jak už mám zvířátka oblíbené, tak mi to nenahradí úplně.“

„Ten člověk má ke zvířatům vztah a ten peníze nezaplatí, a vůbec to všechno – psychika a lítost chovatele, když vidí mrtvá zvířata, nebo vidí jak trpí, mají víc stresu kvůli šelmám...“

„Peníze nenahradí práci, to, jak se tomu lidé věnují.“

„Člověk ty ovce chová, zimuje je a ta práce je pak vniveč, když je vlk roztrhá.“

„Spíš se to tím neřeší, chovatel má radši ovci než peníze.“

„To nikdy plně nenahradí, než to člověk vychová, rok to (zvířata) roste...“

„Hodně záleží na lidech.“

„Averze chovatelů k šelmám tu stejně bude.“

„Jen částečně řeší, pokud je to opakovaně ty škody a musí pořád žádat o náhradu.“

„Poškození chovatelé mají pocit, že aspoň něco dostali.“

„Je to částečné bolestné, ale určitě to všechno nevyřeší.“

„Má i citový vztah k těm zvířatům.“

„Každý je jiný, jinak bere to, že dostane náhradu.“

„Záleží i na tom, jak byli vychovávaní, jestli hospodaří intenzivním způsobem nebo v sepětí s přírodou - to je pak méně bolestnější ztráta.“

„Záleží, kolik náhrady dostanou...“

„Když nemají zvířata pojmenovaná, tak jim náhrada pomůže...“

„Mají pocit, že něco dostali, ale to je asi tak vše.“

„Vždycky je to pro chovatele tragédie, ale to je příroda...“

„Kdyby se to rozmohlo ti vlci a zničili by celé stádo, tak náhrada nepomůže.“

1.3 K odpovědi „vůbec“:

„Není to řešení.“

„Nezmírní to tu škodu.“

„Každý je zvyklý na svá domácí zvířata a peníze mu nenahradí tu ovci.“

„Sice něco nahradí, ale když šelma potrhá hlavní bahnice, tak se chovatel z toho už nemusí vzpamatovat, nedá se to vyčíslit.“

„Neřeší se to tím.“

„Řeší to jen velmi slabo - než se to vůbec zjistí, vyšetří...., pak nedostane nic nebo málo, oni nejsou zas tak velice vstřícní.“

„Chovatel musí odvážet zabítá zvířata do kafilerie - proto náhrada neřeší.“

„Chovatelům se nevyplatí nic chovat, kdyby si museli pořizovat všechno to zabezpečení.“

„Stejně je kolem toho vyřizování....; co z toho, když jsou stržené ty dobré kusy...“

„Není to řešení, tu šelmu nepodplatíte, aby znova nepřišla na ta zvířata.“

„Koupí si akorát další ovce, které jim zas šelmy sežerou, to už je pak na nich, aby si to lépe zabezpečili, „když už se jim to jednou stane.“

„I kdyby to dostali zaplacené, tak pokud si koupili další ovce, tak to nezabrání té šelmě znovu je přijít sežrat...“

„To je potom spousta papírování - milion papírů a chození po úřadech.“

„Náhrady nejsou až takové, člověk k tomu má vztah, piplá se s tím, finanční kompenzace nenahradí to, co do toho vrazil, kolik času strávil, nevím jak se to dá ohodnotit...“

2. Návštěvníci

2.1 K odpovědi „zcela“:

„Záleží na tom, jak je ten postup rychlý – nevím, jestli to fakticky funguje; čím déle ta náhrada trvá, tím větší je chuť toho medvěda zastřelit, než čekat na náhradu...“

„Myslím, že můžou být chovatelé za to rádi.“

„Ale náhrada musí být adekvátní.“

2.2 K odpovědi „částečně“:

„Člověk s tím (dobytkem) má práci, dostane sice finance, ale to je o ničem; záleží kdo jak to vezme...“

„Nevím jestli jim dávají úplně plnou cenu...?“

„Chce to znát zvyky těch zvířat, aby člověk mohl ochránit svoje zvířata.“

„Sice peníze (náhrada) přijdou, ale z toho, že tam celý rok chovají, mají houbelec...“

„Záleží na přístupu daného jedince - když si myslí, že tam patří jen on se svými zvířaty, tak asi nebude moc tolerantní, ale je to asi všechno, co může stát udělat.“

„Farmář by neměl prodělat - náhrada by měla být taková, aby se mu vyplatilo chovat; je přirozené že divoké zvíře loví...“

„Náhrada pomůže, ale asi ne tolik, aby pokrylo ztráty.“

„Náhrada jen částečně, protože chovatelé mají ke zvířatům i vztah.“

„Protože chovatelé mají vztah ke svým zvířatům.“

„Chovatelé mají vztah k těm svým zvířatům.“

„Záleží na tom, jak velkou škodu šelmy udělají - jestli sežerou celé stádo nebo jednu dvě ovce. Ale nějakou náhradu by dostat měli....chovatele to mrzí když ta zvířata zemřou.“

„Když mi to (šelma) sežere ovci, tak peníze nevyřeší, protože je to doba, než se to vypiplá, bude mě to štít, i když peníze všechny dostanu.“

„Chovatel bude sice pěkně naštvaný, ale když dostane náhradu v plné výši, tak asi se to řeší.“

„Chovatelé jsou asi nazlobení, když se škody opakují často za sebou.“

„Řeší to, ale i tak je to komplikace pro chovatele...“

„Sice chovatelé nebudou chtít střílet velké šelmy, ale zase to vyřizování, čas s tím strávený...spíš by chtělo prevenci.“

„Dost se to tím řeší, ale je to práce navíc - lidi naštvaní z toho oběhávání úřadů a když se to stane vícekrát, tak je chovatel dost naštvaný.“

„Ať si to ochrání, pak by byl klid.“

„To je jak s myslivci - zvíře dělá škody na zemědělských plodinách - ochrana musí být z obou stran - zemědělec i myslivci.“

„Šelma znovu může přijít a roztrhat další.“

„Je to jen úhrada, neřeší to situaci jako takovou, spíš by měla být prevence, zabránění škodám

„Řešení je to krátkodobé - nemůže fungovat pořád.“

„Záleží na tom, jestli ten, co to žádá, je blbec nebo ne, někdo i vezme náhradu a stejně po těch zvířatech (šelmách) půjde.“

„Někteří lidi mají takové předsudky, že i přes náhradu mají negativní vztah k velkým šelmám.“

„Je to těžké dokazovat, jestli to byl vlk...“

„Tam je problém jiný – pokud velké šelmy budou mít co žrát, tak nepřijdou k té ohradě, když budou mít svoje podmínky, tak o člověka ani nezavadí.“

2.3 K odpovědi „vůbec“:

„To vyřeší jen tu náhradu a ne ten problém.“

„To nevyřeší tady ten problém.“

„Je to jednorázová kompenzace, neřeší to situaci.“

„Neřeší se to tím, dlouhodobě to nemůže fungovat - to by byl cyklus - za měsíc může žádat znovu, když zas bude mít škodu...“

„Peníze nic nevyřeší, když ta šelma se bude chtít najíst, tak přijde znova...“

„Nepořeší to vztahy, šelma je dravá a aby mohla žít, bude nadále napadat zvířata.“

„Náhrada mu může pokrýt ztrátu dobytka, ale už mu nepomůže zabezpečit si to, např. lepší ustájení atd.“

„Chovatelé nebudou rádi, když jim šelmy ty stáda napadnou - nevyřeší to zaplacení toho, než oni ty zvířata vypiplají...“

„Chovatel je naštvaný na vlky, ale musí vědět, že to je riziko pastevce...“

„Lidi budou vždycky proti tomu - jde o to, že se s tím piplají a pak to něco sežere.“

„Záleží jak s tím chovatel naloží.“

Příloha BB3. Komentáře některých chovatelů k nabízeným možnostem, jak by podle nich měl být řešen problém škod způsobovaných šelmami.

K možnosti „Všem chovatelům by měly být státem hrazeny všechny škody způsobené velkými šelmami.“

„Kdyby jim to nenahradili, tak by přestali chovat a vše by zarostlo. Ale platit by měli jen škody prokázané, ne že na tom bude někdo vydělávat.“

„(Ochranáři) chtějí šelmy, tak ať platí, nejde to všude oplotit.“

K možnosti „V oblastech výskytu velkých šelem by měly být poskytovány chovatelům dotace na zabezpečení domácích zvířat.“

„V případě, že by tam šelmy chodily pořád, ne že tam přijdou jen jedenkrát a už dostane dotace.“

„Plošná řešení nejsou dobrá.“

„Ty dotace bych dal spíš kvůli těch ostatních lidí – pro ty zaťaté Valachy, kteří jsou proti šelmám, by mohlo kladně ovlivnit jejich postoj, kdyby dostali nějakou tu korunu na zabezpečení, takový impulz, že by se s tím smířili, že tu šelmy jsou.“

K možnosti „Škody by měly být hrazeny jen těm chovatelům, kteří měli svá zvířata proti šelmám nějak zabezpečena.“

„Když pro to člověk nic neudělá, tak nemůže čekat, že mu někdo něco dá – když nejste pojištění, tak vám pojišťovna taky nic nedá.“

„Když chce někdo chovat, tak si to má zabezpečit.“

„Když budu mít ovce na volno a našel bych nějakou roztrhanou, tak by to byl můj problém.“

„Pro ty, do mají velká stáda a ztráty.“

K možnosti „Velké šelmy, pokud dělají škody na domácích zvířatech, by měly být v těchto oblastech regulovány lovem.“

„To je hloupost tady u těch tří zvířat.“

„Nemělo by smysl, přišly by sem zase ze Slovenska.“

„Jen ve výjimečných případech, krajní řešení ke kterému se stejně přistoupí, když už to bude neúnosné.“

„Jestli se tu vyskytne jeden vlk a bude škodit u mě i u souseda, tak toho zlikvidovat.“

„Musely by to být už velké škody.“

„Pokud by hodně napadali tak ano - stačí je odchytit a dát jinde, neříkám zrovna střílet.“

„Odchyt a odvézt jinam, kdyby byli přemnožení.“

„Regulovat, kdyby byli přemnožení.“

„Určitě regulovat, aby byly pryč, když dělají škody, já potřebuji vypásat, nechci peníze.“

„Pokud by jich bylo hodně, tak regulace lovem by měla být.“

„Kdyby byly velké škody - regulovat lovem!“

„Regulovat kdyby jich bylo moc, v Beskydech není co regulovat.“

„To pokud by se opravdu přemnožili.“

„Určitě, protože jak se to přemnoží je to špatné; všechno musí být regulované...“

„Jen kdyby jich bylo fakt hodně.“

„Tady to přemnožení nemůže nastat.“

K možnosti „Velké šelmy by měly být odstraněny z oblastí, kde zabíjejí domácí zvířata a dělají škody na majetku.“

„Ať tu nejsou, byl by klid!“

„Tady to nemá co dělat, tam na vrchoch ať to je.“

„Jestli chce stát mít šelmy, tak ať si je zabezpečí!“

„Oplocovat - to je pak práce navíc, nikdo vám za to nic nedá a při tom není jisté jestli to pomůže...takže nejlíp odstranit šelmy.“

„Šelmy nedělají nic dobrého - akorát přijde, zlikviduje dobytek, přitom člověk se kolem toho nachodí...“